

Нового вчиться – завжди пригодиться!

Більшість знань ти здобуваєш на уроці, працюючи з усім класом, у групах, у парах або самотійно.

А чому б не попрацювати з технічним пристроєм, скажімо, зі стільниковим телефоном?

Він допоможе тобі здобувати нові й нові знання! А ще – надасть можливість виконувати тестові завдання. У такий спосіб ти швидко перевіриш свої знання!

Потренуйся!

Визначивши правильну відповідь, натисни на літеру!
До якого словника слід звернутися, щоб з'ясувати лексичне значення слова?

А

тлумачного

Саме так!

Б

орфографічного

Поміркуй!

В

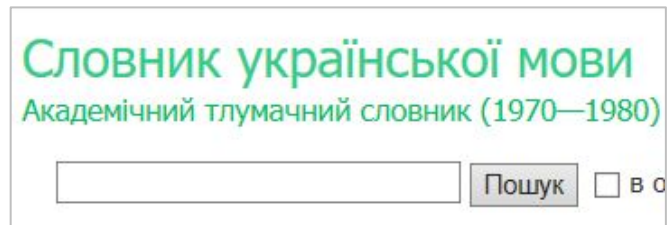
словотвірного

Поміркуй!

Ознайомся із тлумачним словником, розміщеним в Інтернеті

Натисни на банер!

Прочитай
вступну статтю
до Тлумачного словника.
Користуйся словником
якнайчастіше!

Словник української мови
Академічний тлумачний словник (1970—1980)

в с

Як бачиш, словник адаптовано до використання онлайн! Тобі не зовсім зрозуміле лексичне значення слова **адаптовано**? Переходь до наступного слайда.

Скористайся іншим словником

Натисни на банер!

Упиши слово

адаптувати

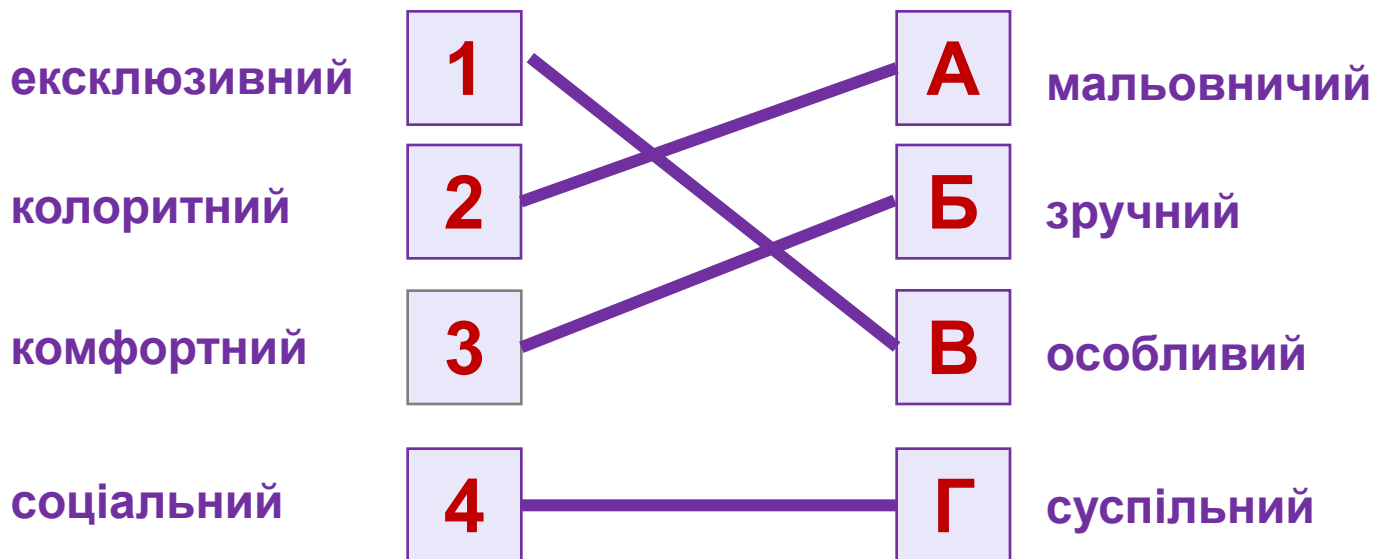
в пошуковик словника!

Словник синонімів

Як бачиш, лексичне значення слова можна з'ясувати добором синонімів. І допоможе в цьому **словник синонімів онлайн!**

Збагачуй свій лексичний запас

Установи відповідність між іншомовними словами, позначеними цифрами, та їхніми українськими синонімами, позначеними буквами. Щоб перевірити себе, послідовно натисни на цифри.

Добирай міжмовні синоніми правильно

Укажи рядок, у якому український відповідник до іншомовного слова дібрано неправильно.

А філософствувати — мудрувати Помилки немає!

Б аморфний — безформний Тут усе правильно!

В ідентифікувати — змушувати Помилка тут!

Г містифікатор — окозамілювач Безпомилково!

Натисни на банер!

Відшукай потрібну літеру й натисни на неї. На сторінці, що відкрилася, знайди слово.

Словник синонімів

Чи кожне іншомовне слово потрібно замінювати українським відповідником?

Щоб відповісти на це питання, з'ясуймо лексичне значення терміна **пуризм** за допомогою тлумачного словника онлайн.

Натисни на банер!
Скористайся
словником онлайн!

Словник української мови
Академічний тлумачний словник (1970—1980)

  в о

Поміркуваний пуризм до певної міри корисний тим, що перешкоджає надто швидкій і численній появі чужих слів. Однак послідовне відкидання всіх взагалі чужих слів суперечило б закону розвитку мови. Тому нормальний приплив чужих слів не шкодить розвитку мови й не порушує її цілісності, її системи, а часто й збагачує її.

Юрій Шевельов

Деякі з іншомовних слів, сприймаючись певний час як неологізми, пізніше стають загальноновживаними

Укажи речення, у якому вжите слово, яке й сьогодні сприймається як неологізм.

А Гаджет – пристрій, у якому високі технології застосовують у реальному буденному спілкуванні.

Поміркуй!

Б Планшет - клас ноутбуків, обладнаних екраном.

Поміркуй!

В Одного з наших однокласників прозвали смомбі.

Це слово тут!

Г Так званий мобільний телефон призначений для роботи в мережах стільникового зв'язку.

Поміркуй!

Смомбі – (від **С**Мартфон +з**ОМБІ**) – людина, повністю поглинута своїм смартфоном.

Слова, що вийшли із загального вжитку, звуться *застарілими*

Визнач у тексті вірша застарілі слова. Щоб перевірити себе, двічі натисни на слайд.

Баклагу взяв, і навіть **поставець**,
І кобзу, щоб з піснями на чужинців.
Говорять, що аскет ти і чернець
І погляд не спинив на жодній жінці.
Філософ, **характерник** чарівник
(кістляву й ту десятки раз обводив).
Але передусім ти – захисник
Стражденного вкраїнського народу.
(За Валентиною Сторожук)

Словник української мови
Академічний тлумачний словник (1970—1980)

  в о

Слово, яке ти вважаєш застарілим, упиши до пошуковика й перевір, чи має воно позначку **заст.**?

Словники — музеї слів, у них місце і для старого, і для нового знайдеться. (Степан Пушик)

Укажи рядок, у якому ВСІ слова є застарілими.

А

не застаріле
епістола, корець, зело, міжгір'я

Поміркуй!

Б

не застаріле
кармазин, знаменний, гуня, крин

Поміркуй!

В

благостиня, ачей, гаківниця, бестія

Маєш рацію!

Г

не застаріле
клейнод, гайдук, мжичка, крамола

Поміркуй!

Якщо маєш сумнів,
звірся зі словником!

Словник української мови
Академічний тлумачний словник (1970—1980)

в с

В українській мові є чимало слів, які походять від застарілих, давно не вживаних

До таких слів належить слово **кмітливий**. Визнач, до якої групи слів за вживанням слід віднести кожен із поданих тут синонімічних рядів до слова **кмітливий**.

А тямовитий, метикований, метикуватий

розмовна лексика

Б покмітливий, штудерний, кебетливий

діалектні слова

В башковитий, головатий, прошарений

жаргонізми

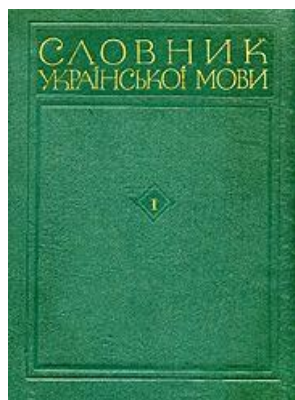
Слово **кмітливий** походить від поширеного в Середньовіччі у слов'янських народів слова **кмети** (**коміти, кміти**) — так називали вільних членів общини, племені. У давніх літературних пам'ятках («Слові про Ігорів похід» та ін.) **кмети** — це витязі, дружинники.

Мова вдосконалює серце і розум
народу, розвиває їх. (Олесь Гончар)

Прагнеш удосконалювати знання мови?

Користуйся мовними словниками й довідниками!

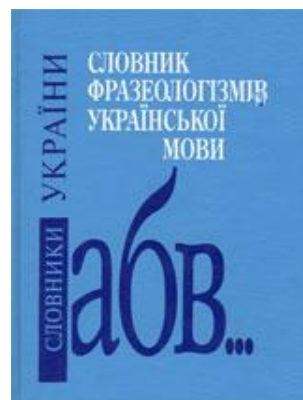
Натискай на банери!

Словник української мови
Академічний тлумачний словник (1970–1980)
   в означеннях
Вітаємо в онлайн-версії «Словника української мови» в 11 томах.

СЛОВНИК
ІНШОМОВНИХ СЛІВ

Словник найуживаніших
фразеологізмів

Словник
синонімів